

Citiți lecția din manual: *Culte și practici religioase*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Culte și practici religioase

1. Partidul vs. credința

- 1947-1989 - regimul comunist din România, ateist, a avut un impact negativ asupra vieții religioase a populației, majoritar ortodoxă, toate constituțiile totalitare (1948, 1952 și 1965) garantând formal libertatea religioasă și de conștiință;
- 4 august 1948 - prin Decretul nr. 177 pentru regimul general al cultelor religioase, după model sovietic, „cultele religioase sunt libere să se organizeze și pot funcționa liber dacă practicile și ritualul lor nu sunt contrare Constituției, securității sau ordinii publice și bunelor moravuri”, iar toate proprietățile, fondurile și instituțiile de învățământ care au aparținut cultelor au fost naționalizate, iar celebrarea publică a sărbătorilor religioase a fost interzisă ⇒ instaurarea controlului statului asupra cultelor religioase prin Ministerul Cultelor, care a fost împuternicit să controleze „exercițiul libertății de conștiință și libertății religioase”;
- 28 octombrie 1959 - adoptarea Decretului nr. 410, prin care au fost desființate mai mult de două treimi din totalitatea mănăstirilor, iar mai mult de jumătate dintre călugări au fost alungați ⇒ „reeducarea comunistă” a călugărilor și dispariția a peste o sută de mănăstiri;
- un rol important în subordonarea cultelor religioase l-au jucat împuterniciții pentru culte din fiecare județ, cu rol în supravegherea, controlul și strângerea de informații, elementul de legătură dintre statul comunist și culte la nivel local, prelați și demnitari ecleziastici.

2. Rezistența la persecuție a cultelor

- în perioada comunismului românesc, au activat 14 culte recunoscute oficial: Biserica Ortodoxă Română, Biserica Romano-Catolică, Biserica Ortodoxă de Rit Vechi, Biserica Armeană din România, Cultul Evanghelic de Confesiune Augustană, Cultul Evanghelic Luteran Sinodo-Presbiterian, Cultul Reformat, Cultul Unitarian, Cultul Creștinilor după Evanghelie, Uniunea Bisericilor Baptiste din România, Cultul Penticostal sau Biserica lui Dumnezeu Apostolică, Cultul Adventist de Ziua a Șaptea, Cultul Mozaic și Cultul Musulman;
- unii preoți și credincioși au luat poziție față de abuzurile statului totalitar, înaintând scrisori de protest, memorii către autoritățile partidului-stat sau către instituțiile internaționale ori asociațiile pentru apărarea drepturilor omului ⇒ înăsprirea persecuțiilor la adresa cultelor religioase:

I. B.O.R. (Biserica Ortodoxă Română): a fost obligată să colaboreze cu regimul, acțiune percepută de mulți credincioși ca o trădare, însă clerul a socotit-o o adaptare la noile realități. Au existat împotriviri, 1725 de preoți ortodocși fiind arestați pentru „nesupunere” și închiși în penitenciare (călugărul Arsenie Boca de la mănăstirea Sâmbăta și preotul Gheorghe Calciu-Dumitreasa).

II. Biserica Romano-Catolică: nu a fost desființată, ca urmare a rezistenței Vaticanului, a rămas în opoziție totală față de regim și a fost ținută într-o poziție ambiguă, fiind tolerată, dar nerecunoscută. Comuniștii au arestat sute de preoți și episcopi catolici sub învinuirea de spionaj în favoarea democrațiilor occidentale (cazul episcopilor Augustin Pacha, Alexandru Cisar și Aron Marton).

III. Biserica Greco-Catolică: 1 decembrie 1948 - la insistențele U.R.S.S., a fost desființată prin Decretul nr. 358, o parte dintre bunuri fiind trecute în posesia statului, iar lăcașurile de cult și credincioșii la B.O.R. Clerul și credincioșii greco-catolici care nu au vrut să renunțe la credința lor au fost supuși unor persecuții dure, toți episcopii fiind încarcerați (Valeriu Traian Frențiu, Ioan Bălan, Alexandru Rusu, Iuliu Hossu, Vasile Aftenie, Tit Liviu Chinezu și Ioan Suci).

IV. Cultele protestante: au fost interzise, măsurile represive împotriva lor durând până la sfârșitul perioadei comuniste (cazul pastorilor Iosif Țon și Pavel Nicolescu). 1968 - reorganizarea teritorial-administrativă ceaușistă a dus la reducerea cu 30% a numărului bisericilor protestante și a pastorilor cu 25%.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=XKs-W1JGDvY>

<https://www.youtube.com/watch?v=OvU9SE3DZS8>

Fișă de lucru: Culte și practici religioase

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Iosif Sabău: Și au urmat apoi arestările. Mi-am făcut iluzia că, dacă voi pleca de acasă, nu mă vor găsi. Și am plecat la Rădăuți, la părintele Baltheiser, a fost paroh la Rădăuți unde am ajutat ca dascăl organist la biserică. Și acolo au venit și, cu fotografia în buzunarul lor, m-au căutat, m-au arestat. De acolo m-au dus la Iași cu trenul, cu cătușe; de la Iași la Bacău, la fel, cu trenul, cu cătușe. Și la Bacău, la Securitate a început perioada de anchete. Au vrut cu orice preț să ne determine să dăm declarații acuzatoare împotriva preoților. Noi am fost, încă, numai studenți; dintre studenții teologi franciscani, am fost patru în închisoare. Au vrut să ne determine să-i acuzăm pe preoții, superiorii noștri, că ar fi dat dispoziții potrivnice orientărilor de atunci și, deci, să-i facem vinovați pentru ca să primească condamnări. Și fiindcă am refuzat să dăm asemenea declarații, (...) ne-am luat câte o bună porție de bătăi (...) După un an de anchete, de depozit la penitenciar, (...) din cauza foametei, am ajuns la 45 de kilograme...”

(Aurora Sasu, Arhiva de Istorie Orală a Memorialului Sighet)

1. Transcrieți, din text, numele părintelui paroh din Rădăuți.
2. Menționați, pe baza textului, scopul anchetării studenților franciscani de către Securitate la Bacău.
3. Formulați un punct de vedere referitor la rezistența prin credință a preoților romano-catolici și greco-catolici în penitenciar.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrințu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
8. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
9. Kenyon, Paul, *Copiii nopții: povestea stranie și eroică a României moderne*, Editura Litera, București, 2022.

ȘCOALA COOL
EDUCAȚIE PRIN CONȚINUT